

Løsningen haves, teknologien findes, viljen mangler

Klimaproblemerne kan løses. Der findes mange modeller og forslag til, hvordan det skal gøres. Politikerne orker det bare ikke.

KOMMENTAR
Af Robin Engelhardt
roe@ing.dk

Hvilken måde er den bedste at løse klimaproblemerne på? Hvilke tiltag skal sættes i værk, for at vi undgår en eskalerende drivhuseffekt, som vil drive millioner af mennesker på flugt, ruinere vores livsgrundlag og skabe dødbringerende katastrofer på samlebånd?

Svarene har eksisteret i nogen tid. Der er bare ikke rigtig nogen, som ved, hvordan vi når derhen i praksis. Teknologien er ikke problemet; videnskaben er solid. Det er viljen, der mangler. Chefforhandlerne til møderne på Bali og i Accra lyder som regmmagere i en ørken, når de i deres pressemeddelelser siger at 'vi er blevet enige om en køreplan' og 'vi er stadig på sporet'.

Bag kulisserne indrømmer flere og flere, at det er tom snak og spil for galleriet. Realiteten er, at køreplanen ikke er en køreplan for handling, men en kalender for forhandling. Og sporet er ikke et spor, som leder os til et mål, men et billede på, at vognen står bomstille.

Dette på trods af, at der findes masser af løsningsforslag, som både er retfærdige og billige. Allerede i slutningen af 1980'erne, da drivhuseffekten for alvor blev kendt og FN's klimapanel IPCC blev dannet, kom for-

slag på bordet om, hvordan man kan reducere CO₂-udslippet globalt. Et af de første var principperne om reduktion & konvergens – Contraction & Convergence eller C&C.

De indeholder to simple grundtanker: at forebygge katastrofale temperaturstigninger ved at reducere mængden af drivhusgasser i atmosfæren, samt at sikre en retfærdig fordeling af retten til at udlede CO₂ fremover.

Enighed om principperne

Reduktionsdelen i C&C siger, at man skal følge anbefalingerne fra det internationale panel for klimaforandringer, IPCC, hvilket i praksis betyder, at verden skal reducere emissionen med 60-80 procent indtil 2050. Det er teknologisk muligt og koster ifølge Stern-rapporten fra 2006 to procent af BNP. Konvergensdelen siger, at den eneste retfærdige måde, hvorpå man kan fordele de smertelige reduktioner på, er at bidrage i forhold til hvor stor en befolkning de enkelte lande har.

Den engelske Kommission for Miljø og Forurening og det tyske Råd for Klimaforandringer har begge anbefalet ideen bag reduktion og konvergens til deres regeringer. Utallige ngo'er, institutioner og tænketanke har udtrykt deres støtte til principperne. Den afrikanske Group of Nations foreslog i 1997 formelt UN-FCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change) at bruge ideen, hvilket også blev vedtaget ved COP3 i Kyoto i 1997. Principperne bag reduktion og konvergens er også i overensstemmelse med det amerikanske senats Byrd Hagel resolution, og det europæiske parlament vedtog en resolution i 1998, som understøtter dem.

Men i stedet for at handle, begyndte forhandlerne og strategerne at finde på andre modeller, som kunne

bruges – og i hvert fald diskuteres. De har navne som Cap and Trade, Cap and Share, Clean Development Mechanism, Joint Implementation, EU-ETS og Carbon Pricing. De har hver deres fordele og ulemper, og er blevet delvist implementerede i forskellige lande (se bokse).

Jo mere det er gået op for de enkelte landes repræsentanter, at tiltagene koster penge og arbejdspladser, jo mere er forhandlingerne gået i hårdknude. USA og Europa kræver at Kina og Indien også skal reducere, mens udviklingslandene kræver, at dem, der har forårsaget problemet, også skal løse det.

Et beslutningsproblem

Når man nu har så mange gode ideer, mekanismer og tiltag, hvorfor kan man så ikke løse klimaopgaven? Meget tyder på, at problemet ligger hos vores beslutningstagere. De evner ikke at sidde timen ud. I stedet går de til og fra forhandlingerne som det passer dem, sender chefforhandlere med et svagt mandat, og undskylder sig med dobbelttale. Deres vilje til at finde en løsning er begrænset af realpolitik, som ofte ikke kan se længere frem end til næste valg, samt i flere tilfælde af en lobby med egne interesser, hvilket næsten altid vil underminere den rigtige løsning til fordel for den hurtige vinding.

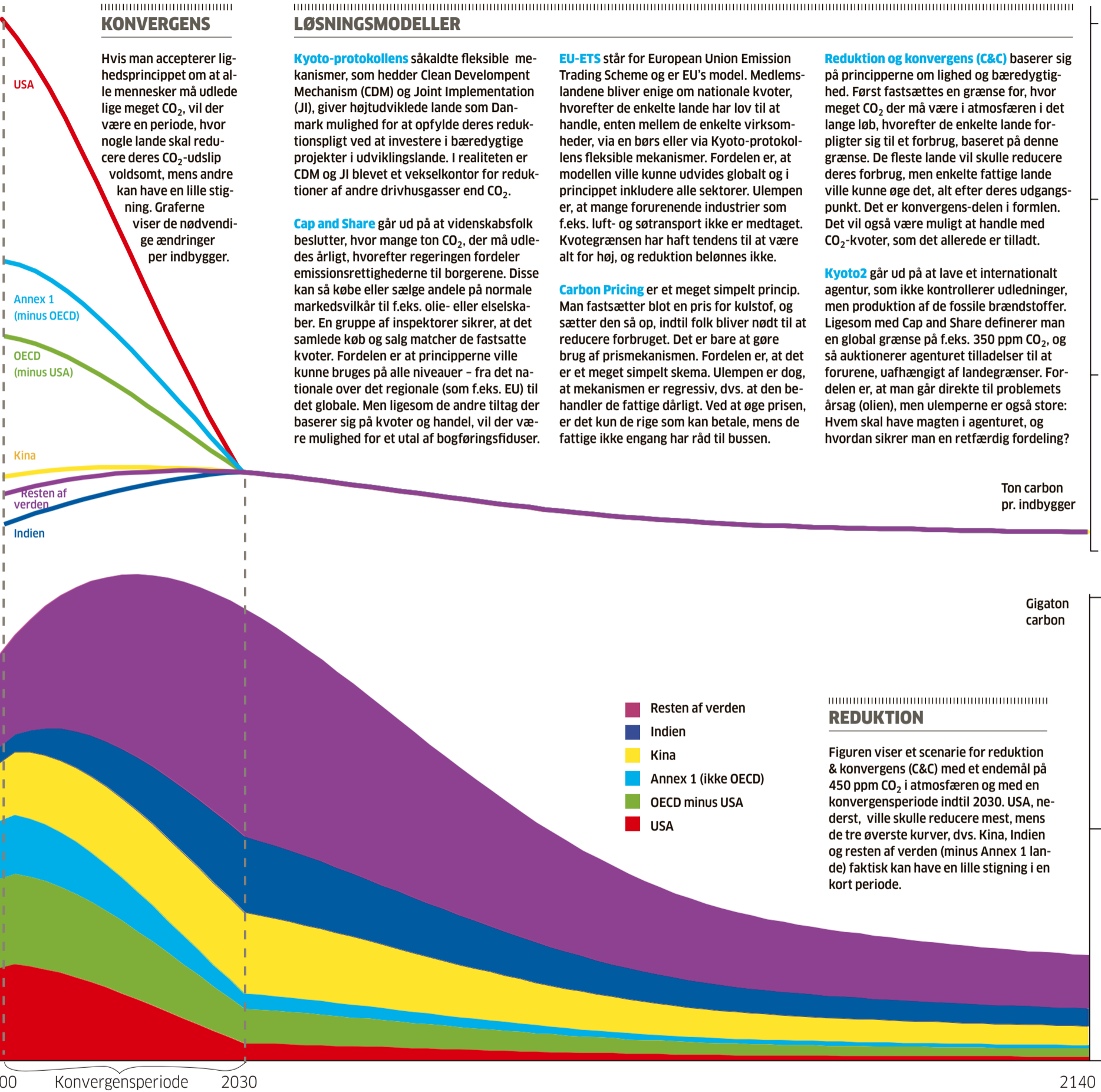
Sociologien kender godt til problemet. I 1968 skrev den amerikanske økolog Garrett Hardin et essay med titlen The Tragedy of the Commons, som beskriver fænomenet. Han vi-

ser, hvordan fri adgang til en efterspurgt men begrænset ressource fører til overudnyttelse. Tragedien indtræffer, når folk finder ud af, at det kan betale sig hurtigt at tage, hvad de kan, fordi de negative konsekvenser af deres rovdrift fordeles over et større antal mennesker, og derfor rammer dem selv mindre hårdt end en umiddelbar tilbageholdenhed.

Siden Hardins essay er situationen kun blevet værre. En eksplosiv befolkningstilvækst og en mindst lige så stor tilvækst af produkter, som udtømmer og forurenar alverdens naturressourcer har medført en akut situation. Og i stedet for at arbejde i fællesskab mod en bæredygtig fremtid, forhandler de enkelte lande med næb og klør for at få en så stor andel af CO₂-udledningerne som muligt.

Den eneste vej frem er ifølge næstformand for IPCC Mohan Munasinghe (se artikel herunder) at mobilisere civilsamfundet.

Herved får politikerne forhåbentlig også et mere klart signal om, at de skal tage sig sammen og lave bindende aftaler. Alternativet er nemlig bare uacceptabelt. ■

Civilsamfundet er vores bedste håb

Klimakrisen kan kun løses i sammenhæng med de andre globale kriser, siger næstformanden for FN's klimapanel IPCC, Mohan Munasinghe, i et interview med Ingeniøren.

KLIMA

Af Robin Engelhardt roe@ing.dk

»På kanten af en ørken kan man forsøge at overleve på flere måder.« forklarer Mohan Munasinghe. »Man kan lade sine får og geder græsse som

sædvanligt og finde andre græsgange, når ørkenen breder sig. Man kan også ignorere ørkenspredningen og uddø. Eller man kan begynde at modarbejde processen ved at plante træer, irrigere og lære at leve bæredygtigt.«

Mohan Munasinghe er næstformand for FN's klimapanel IPCC og har besøgt Danmark i forbindelse med forberedelserne til klimatopmødet COP15 i København til næste år. Ifølge Munasinghe kan man se på klimaet som et afgrænset problem og undersøge, hvordan det kan løses. Derefter kan man så kigge på energiforsyningen, på fødevarer, vandman-

gel, fattigdom og blive helt rundtoset. Det er, hvad politikerne gør. Men Munasinghe vil gerne vende sagen om:

»Klimakrisen er for mig at se blot en ny manifestation af manglende bæredygtighed. Vi har andre manifestationer af manglende bæredygtighed, som f.eks. manglende udvikling, fattigdom, energi-, vand- og fødevareremangel. Hvis vi blot prøver at løse alle disse problemer hver for sig, vil vi fejle, ikke med et eller to af dem, men med dem alle. Men, hvis vi ser på problemerne ud fra et meta-perspektiv, der hedder bæredygtighed,

så har vi en chance. Det er, hvad jeg kalder sustainability.«

I sin nye bog Making Development More Sustainable fremfører Munasinghe sin kongstanke om, at de nuværende globale kriser kun kan løses i et samspil. Det nytter ikke at lave simple cost-benefit-analyser af en enkel dimension.

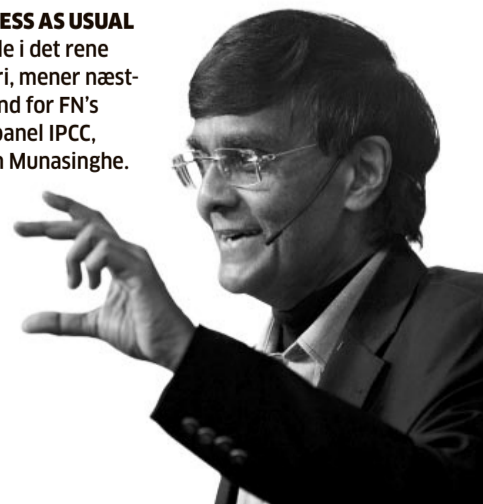
»Hvis man tror, at det er nok at gøre hele verden rig, sådan som Vesten har gjort sin befolkning rig, så vil det ikke virke. Business as usual vil ende i det rene barbari.«

Det er kun de bæredygtige løsninger der holder i det lange løb, og der-

for må man inkludere både økologiske og sociale konsekvenser i enhver beslutningsproces, der handler om ressourcfordeling, handel og udvikling, mener Munasinghe.

»Da jeg foreslog ideen til FN-topmødet i 1992, var folk generelt lidt mælløse, fordi de ikke vidste, hvad de skulle tænke,« siger Munasinghe. Men tiden har vist, at ideen holder. Det er desværre ikke nok bare at 'overbevise' folk om rigtigheden i at tage bæredygtige beslutninger, mener han. Selv intelligente mennesker bliver nødt til at have en personlig motivation. »Mit forslag tillader at

BUSINESS AS USUAL vil ende i det rene barbari, mener næstformand for FN's klimapanel IPCC, Mohan Munasinghe.

dette sker: at normale menneskers sociale kapital engageres i processen, og beslutningerne ikke bare overlades til regeringer. Vi har nemlig ikke råd til at studere problemet over en længere periode uden at gøre noget. Vi har heller ikke råd til blot at reagere frygtstomt og kapsle os ind. Vi har nok viden til at starte nu. Alle sammen.«

»Hvad jeg vil sige er, at man ikke skal blive alt for tyngt af at filosofere over situationen, men snarere tænke på et positivt mål, nemlig bæredygtig udvikling. Det er et princip, der er lige til at gå til. Man behøver ikke at

skændes eller regne. Man kan slukke lyset for at spare energi. Man kan samle noget affald op fra gaden, spise mindre kød eller plante et træ. Der er mange små handlinger, som går i den rigtige retning. På virksomhedsniveau kan det også gøres: Man kan udvide ansvarlighed, og engagere sig i aktiviteter som understøtter ideen om, at der er et bjerg, vi skal op ad. Vi behøver ikke altid at stoppe op og ville se tinden: Det er nok at vide, at vi nok skal nå derop, hvis vi bare bliver ved med at gå, trin for trin.« ■

META SCIENCE

Af Robin Engelhardt
Journalist på Ingeniøren
roe@ing.dk

Et klima af tvivl

FN'S KLIMAPANEL IPCC har overskredet sin sidste salgsdato. I mange år har panelet modstået diverse nej-sigere og lobbyister med veldokumenterede data, der viser, at drivhuseffekten 'meget sandsynligt' skyldes menneskeskabte faktorer, at mængden af CO₂ i atmosfæren stiger voldsomt, at temperaturen derfor stiger, og vandstanden også. Men nu er situationen en anden. Der er ikke længere nogen tvivl om, at drivhuseffekten tager til i styrke, og at de forsigtige og konsensusøgende forudsigelser fra IPCC kan smides ud af køleskabet, for ikke at nævne alle de åh, så frække argumenter fra klimaskeptikerne.

STADIG FLERE forskere kan se, at klimaet har det meget værre, end IPCC's konklusioner tør antyde. Forskningsresultater fra de sidste par år har vist, at klimaet meget vel kan ændre sig abrupt og i store spring, når stabiliteten i atmosfæren perturberes. Så sent som denne juni kunne Ingeniøren citere danske forskere for, at den sidste istid stoppede på blot ét år, nærmere betegnet i året 9.704 før vores tidsregning, hvilket var starten til en opvarmning af Grønland med temperaturstigninger på 10-14 grader celsius inden for 10-50 år.

JAMES HANSEN fra Nasas Goddard Institute for Space Studies sendte i april et udkast til en artikel til Science (www.arxiv.org/abs/0804.1126),

hvor han ser 50 millioner år tilbage, til en tid, hvor CO₂-koncentrationen i atmosfæren var faldet til 425 ppm – et niveau, vi efter alt at dømme vil nå om 10-20 år. I denne periode blev det så koldt, at Antarktis fik sin iskappe. Underforstået: Når vi nu nærmer os den samme CO₂-koncentration (plus-minus 75 ppm) fra et koldere klima

kan kloden komme til et pludseligt vendepunkt, fordi Antarktis' iskappe vil begynde at smelte. Det ville få vandstanden til at stige 60 meter.

HANSEN KONKLUDERER, at det nok er uklogt af politikerne at gå efter en maksimal grænse på 450 ppm CO₂ i atmosfæren, sådan som EU og andre lande har gjort det. En grænse på 350 ppm er mere fornuftig, hvis man vil 'forhindre irreversible katastrofale effekter'. Til sammenligning er vi i dag på 380 ppm, og før den industrielle revolution var vi på 280 ppm.

TIDLIGERE på denne uge kunne det amerikanske datacenter for sne og is, NSIDC, også berette, at august måned har sat rekord i tab af isdække i vandet omkring Nordpolen. Nordvestpassagen og endda Nordøstpassagen igennem russisk farvand vil være farbar denne september. Nedsmeltningen er sket meget hurtigere end normalt, og måske vil vi i den kommende uge slå rekorden fra sidste år, hvor isen kun dækkede 4,13 millioner km², hvilket til sammenligning er 53 procent af 1980-niveaet. 'Det løber løbsk. Vi ser det nu,' sagde Mark Serreze fra NSIDC i en AP-kommentar til de nye data. Vi kan meget vel have passeret det punkt, hvor tingene begynder at falde fra hinanden.

ILVSET af alle disse og en række flere observationer, tyder alt på, at IPCC's konklusioner er dybt forældede. Og måske er de ikke bare forældede, men vildledende. Det vil blive meget værre end de pæne herrer nogen sinde har turdet sige. ■